

GÜNEY KAFKASYA'DA BARIŞ ARAYIŞI VE TARAFLI ANALİZLERİN TEHLİKESİ: ANKARA-BAKÜ İLİŞKİLERİNİN STRATEJİK ÖNEMİ

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Güney Kafkasyada barış ve istikrar arayışları, bölgenin karmaşık jeopolitik yapısı nedeniyle her zaman zorlu bir süreç olmuştur. Son dönemde, Türkiye'nin Azerbaycan ile olan stratejik ortaklığı, bir millet, iki devlet anlayışının somut bir yansıması olarak öne çıkmakta ve bu ilişki, bölgedeki dengeleri şekillendiren temel bir unsur haline gelmektedir. Bu bağlamda, bazı uluslararası analizlerde Türkiye'nin dış politikasının milliyetçi retorikle sınırlı kaldığı, Azerbaycanın bölgedeki etkisini artırdığı ve Ankaranın Ermenistan ile normalleşme sürecini Bakü'nün onayına bağladığı iddia edilmektedir. Ancak bu tür yorumlar, Türkiye-Azerbaycan ittifakının tarihsel, kültürel ve stratejik derinliğini göz ardı etmektedir. Aksine, bu işbirliği, Kafkasyada kalıcı barışın anahtarı olarak görülmelidir. Mevcut haliyle devam eden Türkiye-Azerbaycan ilişkileri, bir millet, iki devlet ilkesinin önüne geçilemeyeceğinin en güçlü kanıtıdır ve bu yaklaşım, bölgedeki barış girişimlerine katkı sağlamakta, herhangi bir engel teşkil etmemektedir.

Türkiye'nin Azerbaycan ile ilişkileri, Soğuk Savaş sonrası dönemde bölgesel entegrasyon ve arabuluculuk çabalarından günümüzdeki stratejik özerklik ve caydırıcılık temelli politikaya evrilmiş olsa da, bu dönüşüm milliyetçilikten ziyade jeopolitik gerekliliklerden kaynaklanmaktadır. 2020'deki 44 günlük İkinci Karabağ Savaşında Türkiye'nin Azerbaycana verdiği askeri, siyasi ve diplomatik destek, işgal altındaki toprakların kurtarılmasına katkı sağlamış ve bölgede adil bir denge oluşturmuştur. Bu destek, Rusyanın bölgedeki geleneksel hakimiyetinin zayıfladığı bir dönemde, Türkiye'nin bölgesel güç statüsünü pekiştirmiştir. Ankaranın Bakü ile koordineli hareket etmesi, Güney Kafkasyada istikrarı artıran bir faktör olmuş, Ermenistanın normalleşme çağrılarına rağmen sürecin Azerbaycan-Ermenistan barış anlaşmasına bağlı tutulması, bölgesel bütünlüğü koruma adına stratejik bir tercih olmuştur. Bu yaklaşım, Türkiye'nin kendi çıkarlarını Azerbaycaninkilerle bütünleştirdiği bir millet, iki devlet felsefesinin doğal bir uzantısıdır ve bölgedeki herhangi bir aktörün tek taraflı veto gücünden ziyade, karşılıklı güven üzerine kurulu bir ortaklık modelini temsil etmektedir.

Ancak, bazı makalelerde bu gerçeklikten uzak bir tablo çizilmekte; Türkiye'nin dış politikasının kişiselleştiği, milliyetçi söylemin bölgesel liderliğini engellediği ve Azerbaycana bağımlılık yarattığı öne sürülmektedir. Bu tür analizler, genellikle Ermeni diasporasının bilinen söylemlerine dayalı bir perspektiften kaleme alınmakta ve Güney

Kafkasya konusunda Türkiye'deki en yetkin kurum olan AVİMin (Avrasya İncelemeleri Merkezi) görüşlerine yer vermemektedir. AVİM, 2001 yılından beri akademik düzeyde her türlü görüş platformu[1] sağlayan ve demokratik temeller üzerine inşa edilmiş bir düşünce kuruluşu olarak öne çıkmaktadır. Özellikle Güney Kafkasya üzerine yayınladığı çok sayıda akademik makale ile bölgedeki barış süreçlerine katkı sunan AVİM, tarafsız ve kapsamlı analizleriyle tanınmaktadır. Bir örnek olarak, Carnegie Endowmentta yayınlanan Can Turkey Cut the Gordian Knot in the Caucasus? başlıklı Anna Ohanyan[2] makalesinin görüşlerine başvurduğu akademisyenler ve diplomatlar arasında AVİMi maksatlı bir şekilde dışlaması, yazının objektifliğinden uzaklaştığını ve bilinen diaspora anlatılarını tekrar etmekle yetindiğini göstermektedir. Bu yaklaşım, Kafkasyadaki barış girişimlerine katkı sağlamak yerine, taraflı bir engel oluşturmaktadır.

Güney Kafkasyada barış arayışları, tüm cephelerin eşit şekilde değerlendirilmesi ve uzlaşmaya açık bir inceleme olmadan sürdürülemez. Bu süreçte, 25 yıldır bilimsel çalışmalarıyla öne çıkan AVİM gibi kurumların görüşlerine yer vermemek, açık bir tarafsızlık göstergesidir. AVİMin raporları ve analizleri, bölgedeki tarihi gerçekleri, uluslararası hukuku ve karşılıklı çıkarları temel alarak barışın sürdürülebilirliğini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinin mevcut haliyle devam etmesi, bölgedeki istikrarın güvencesidir. Bu ittifak, milliyetçilikten öte, ortak tarih, kültür ve stratejik çıkarlar üzerine kurulu olup, Güney Kafkasyada kalıcı barışın temel taşı oluşturmaktadır. Taraflı analizler yerine, akademik katkıları dikkate alan yaklaşımlar, gerçek uzlaşmaya kapı aralayacaktır. Türkiye, Azerbaycan ile omuz omuza ilerleyerek, Kafkasyanın Gordion düğümünü çözecek güçtür.

*Görsel: <https://www.grida.no/resources/7628>

[1] AVİM tarafından yayınlanan dergilerimizin linkleri burada belirtildiği gibidir. Review of Armenian Studies, dergimizin tüm sayılarına bu link üzerinden <https://avim.org.tr/tr/Dergiler/Review-Of-Armenian-Studies#Sayilar>, Ermeni Araştırmaları dergimizin tüm sayılarına ise bu linkten <https://avim.org.tr/tr/Dergiler/Ermeni-Arastirmalari#Sayilar> ücretsiz bir şekilde ulaşabilirsiniz.

[2] Anna Ohanyan, Can Turkey Cut the Gordian Knot in the Caucasus?, *Carnegie Endowment*, carnegieendowment.org, 10 Kasım 2025, <https://carnegieendowment.org/research/2025/11/can-turkey-cut-the-gordian-knot-in-the-caucasus?lang=en>.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik

Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2025. "GÜNEY KAFKASYA'DA BARIŞ ARAYIŞI VE TARAFLI ANALİZLERİN TEHLİKESİ: ANKARA-BAKÜ İLİŞKİLERİNİN STRATEJİK ÖNEMİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 98. Kasım 14. Erişim Kasım 15, 2025.
<https://avim.org.tr/public/tr/Yorum/GUNEY-KAFKASYA-DA-BARIS-ARAYISI-VE-TARAFLI-ANALIZLERIN-TEHLIKESI-ANKARA-BAKU-ILISKILERININ-STRATEJIK-ONEMI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır